

Розділ VII

ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ТА КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

DOI: 10.33663/1563-3349-2022-33-476-487

УДК 343.237+343.326+343.97

О. О. КВАША,

доктор юридичних наук, професор*

ORCID: 0000-0002-9832-6070

ОРГАНІЗОВАНА ЗЛОЧИННІСТЬ В УКРАЇНІ: ФАКТОРИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ВОЄННОЇ АГРЕСІЇ

Сучасні особливості організованої злочинності в Україні полягають у тому, що фактор глобалізації, з одного боку, та воєнної агресії проти України – з другого, зумовлюють набуття організованих форм такими суспільно небезпечними явищами, як тероризм, екстремізм, сепаратизм, колабораціонізм. В умовах незахищеності кордонів України транснаціональний характер становить конститутивну ознаку організованої злочинності. До першочергових заходів протидії транснаціональній організованій злочинності слід віднести прийняття закону, який би став належним підґрунтям для створення ефективною системи протидії організованим формам злочинності в Україні, забезпечення системності законодавства та діяльності органів кримінальної юстиції, а також правоохоронних органів, уповноважених здійснювати таку протидію.

***Ключові слова:** організована злочинність, глобалізація, воєнна агресія, гібридна війна, протидія, системність, транснаціональний характер.*

Oksana Kvasha. Organized crime in Ukraine: factors of globalization and military aggression

Modern features of organized crime in Ukraine are that the factor of globalization, on the one hand, and military aggression against Ukraine, on the other hand, determine the acquisition of organized forms of such socially dangerous phenomena as terrorism, extremism, separatism, collaborationism. Given the insecurity of Ukraine's

* **Kvasha Oksana**, Doctor of Juridical Sciences, Full Professor

borders, the transnational nature is a constitutive feature of organized crime. Priority measures to combat transnational organized crime include the adoption of a law that would provide a good basis for creating an effective system for combating organized crime in Ukraine, ensuring the system of legislation and activities of criminal justice bodies and law enforcement agencies authorized to combat such crime.

Key words: *organized crime, globalization, military aggression, hybrid war, counteraction, systemic, transnational character.*

Вступ. Організована злочинність традиційно є найбільш небезпечним соціально-правовим явищем у будь-якій державі. Проте в Україні цей вид злочинності має специфічні особливості, що зумовлені багатьма факторами. У нашій країні масштаби організованої злочинності у поєднанні з корупційною становлять загрозу основам національної безпеки. Україна прагне увійти у Європейський Союз розвинених демократій, які мають високі стандарти безпеки, добробуту та життя як пріоритет прав людини, верховенства права і невідворотність покарання для тих, хто вчинив злочин. Тоді як зміцнення демократичних інститутів є неможливим без зменшення негативних наслідків корупції та організованої злочинності, які залишаються одними з найбільших загроз в нашій країні...¹ Організована злочинність в Україні дедалі більше виявляється у діяльності транснаціональних організованих злочинних організацій. Така негативна тенденція зумовлена як процесами глобалізації, так і військовою агресією Росії проти нашої держави, що призвело до анексії Криму, втрати контролю за частиною території та державного кордону України, активізації процесів внутрішньої міграції, терористичної діяльності так званих «ЛНР» та «ДНР», у складі яких функціонують воєнізовані формування.

Стан дослідження. За останні роки в Україні здійснена значна кількість кримінально-правових і кримінологічних досліджень у сфері протидії організованій злочинності, тероризму (у тому числі міжнародному), сепаратизму, транснаціональній злочинності на рівні дисертацій, монографій, наукових статей, посібників тощо. Слід назвати, зокрема, таких вчених, П. Д. Біленчук, В. С. Буркаль, В. В. Василевич, М. Г. Вербенський, А. А. Вознюк, В. В. Голіна, Б. М. Головкін, О. М. Джужа, А. Д. Дорошенко, В. М. Др'юмін, О. О. Дудоров, Г. П. Жаровська, Г. А. Зорін, А. П. Закалюк, В. П. Ковальчук, О. В. Козаченко, Л. Л. Каневський, О. М. Костенко, В. Н. Кубальський, Н. Є. Мінняйло, В. В. Мокляк, Е. В. Расюк, Є. Д. Скулиш, М. Б. Стиранка, О. В. Танкевич, М. І. Хавронюк, Д. С. Хижняк, О. Ю. Шостко та багато інших. Увага представників вітчизняної юридичної науки до проблем протидії організованій злочинності є традиційною. Тоді як значне поширення тероризму, сепаратизму, набуття злочинами транснаціонального характеру, що відбулось в останні десятиріччя, – це порівняно нові правові явища, що зумовлює необхідність докладного їх вивчення, насамперед науковцями. Крім того, вчені з'ясовують правову природу та проблеми кваліфікації дій учасників організованих зло-

чинних об'єднань, метою діяльності яких є заподіяння шкоди основам національній безпеки України.

Постановка проблеми. Ефективність протидії найнебезпечнішим проявам організованих форм злочинності ускладнюється не лише військовою агресією Росії проти України, анексією Криму, втратою контролю за частиною території на сході України, неконтрольованим обігом зброї тощо. Суттєво гальмує таку протидію також суперечливість кримінального і регулятивного законодавства, застарілість багатьох нормативно-правових актів. Також не можна не погодитись з думкою про те, що «стратегія протидії організованій злочинності повинна включати насамперед протидію корупції, оскільки навіть за наявності ідеальних законів про кримінальну відповідальність, представники організованої злочинної діяльності будуть уникати кримінальної відповідальності якщо не повністю, то принаймні справедливої її міри»². Крім цих національних особливостей розвитку організованої злочинності, є об'єктивні світові реалії, що пов'язані із глобалізацією, тобто процесом всесвітньої економічної, політичної та культурної інтеграції. Позитивні для держав світу процеси глобалізації не нівелюють негативні наслідки цього процесу, оскільки виникають масштабні загрози безпеці більшості країн, зокрема, екстремізм, міжнародний тероризм, транснаціональна організована злочинність тощо.

Мета. Метою цієї наукової статті є визначення впливу факторів глобалізації та воєнної агресії проти України на розвиток організованої злочинності.

Виклад основного матеріалу. Об'єктивні реалії розвитку організованої злочинності в Україні свідчать про її транснаціоналізацію в умовах глобалізованого світу. Аналіз матеріалів останніх 13-го і 14-го конгресів ООН із запобігання злочинності та кримінального правосуддя дають підстави стверджувати, що глобалізація істотно впливає на поширеність транснаціональної організованої злочинності³. За три роки до початку російської агресії проти України, внаслідок чого відбулась анексія Криму, окупація частини території, створення фейкових республік «ДНР» і «ЛНР», у *Концепції державної політики у сфері боротьби з організованою злочинністю* було закріплено, що в умовах відкритості кордонів та єдиного світового інформаційного простору виникає потенційна загроза поширення в Україні таких небезпечних явищ, як екстремізм та тероризм (п. 2)⁴. Прогнозовано екстремізм і тероризм набувають організованих форм. Особливостями терористичної діяльності в Україні вчені називають те, що, з одного боку, вона містить ознаки міжнародного тероризму, що загрожує європейській та глобальній безпеці, а з другого – є одним із засобів ведення гібридної війни РФ проти України⁵. Отже, можна констатувати, що глобалізаційні процеси сприяли поширенню міжнародного тероризму в Україні.

Звісно, оскільки злочинність стає все більш міжнародною, транснаціональною (розмежування цих термінів не охоплюється метою цієї статі), існує потреба більш ефективного застосування заходів міжнародного співробітни-

цтва. На сьогодні актуальним завданням вчені слушно називають вдосконалення та підвищення ефективності практики здійснення міжнародного співробітництва, зокрема, між уповноваженими органами, міжнародними організаціями. Це пов'язано з рядом факторів: по-перше, це кількісне зростання міжнародної злочинності, порушення інтересів кількох держав, удосконалення засобів і методів, які використовуються злочинцями; по-друге, це зобов'язання, визначене міжнародним і національним законодавством щодо боротьби з ними; по-третє, втрата можливості збирати докази та орієнтовну інформацію під час розслідування міжнародних злочинів силами лише однієї держави без застосування заходів міжнародного співробітництва; по-четверте, відмінності в законодавстві кожної держави та в практиці реалізації заходів міжнародного співробітництва вимагають формування єдиного, узгодженого підходу до вирішення практичних проблем⁶.

Попри надзвичайне значення ефективної міжнародної співпраці у протидії національній організованій злочинності, першочерговим завданням є прийняття нового законодавства у цій сфері. Адаже зміни до КК України, що вносяться систематично та хаотично законодавцем, не вирішують аналізованої проблеми, а навпаки, ускладнюють правозастосування у сфері протидії організованій злочинності. Безумовно, системним має бути не лише законодавство у сфері протидії організованій злочинності, а й діяльність органів, які його застосовують. О. М. Костенко наголошує: «Принцип системності норм права, зокрема норм кримінального і кримінально-процесуального права, що забезпечують реалізацію відповідальності за злочини, має доповнюватися: а) принципом системності в співіснуванні органів, уповноважених своєю діяльністю забезпечувати реалізацію відповідальності за злочини відповідно до норм права, і б) принципом системності самої діяльності, яку ці органи здійснюють»⁷. Сьогодні ж в Україні відсутність систематичної та послідовної взаємодії правоохоронних органів у протидії організованій злочинності призводить до неузгодженості дій при вирішенні поставлених завдань, недостатнього використання наявного інтелектуального потенціалу, дублювання зусиль у роботі відповідних органів, існування нездорової міжвідомчої конкуренції.

Закон України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» у ст. 5 визначає доволі широку систему державних органів, що здійснюють боротьбу з організованою злочинністю, яку становлять: спеціально створені для боротьби з організованою злочинністю державні органи; державні органи, які беруть участь у боротьбі з організованою злочинністю в межах виконання покладених на них інших основних функцій. До державних органів, спеціально створених для боротьби з організованою злочинністю, належать: Координаційний комітет по боротьбі з корупцією і організованою злочинністю при Президенті України, а також у разі необхідності Верховною Радою України на постійній або тимчасовій основі можуть бути створені й інші спеціальні органи для боротьби з організованою злочин-

ністю. До державних органів, які беруть участь у боротьбі з організованою злочинністю, належать: органи Національної поліції і Служби безпеки України; органи прокуратури України; органи доходів і зборів, органи Державної прикордонної служби України та органи державного фінансового контролю; органи і установи виконання покарань та слідчі ізолятори; розвідувальний орган Міністерства оборони України; Служба зовнішньої розвідки України; Національне антикорупційне бюро України, а з 2021 року – і новостворений орган – Бюро економічної безпеки України.

Кожен правоохоронний орган виконує власні завдання, які передбачені відповідними законодавчими актами в межах наданої компетенції, застосовуючи притаманні їм специфічні форми і методи діяльності. Саме ця специфіка і є фактором, який ускладнює взаємодію названих правоохоронних органів, призводить до існування суперечностей між комплексним характером об'єкта впливу, зокрема, комплексним характером організованої злочинності, та структурною відокремленістю підрозділів, які здійснюють протидію їй.

Не можна не враховувати недоліки організаційного та психологічного характеру, які традиційно притаманні вузькогалузевому підходу, і мають наслідком несприйняття проблеми в комплексі, покладання на власні сили та досвід. Певні проблеми створює також неможливість власними силами та засобами ефективно вирішити проблеми, що стоять перед окремими підрозділами, що ведуть боротьбу з організованою злочинністю. Взаємодія – це одна із конститутивних, іманентних ознак системи. Взаємодія органів кримінальної юстиції та правоохоронних органів у протидії організованій злочинності – це спільна узгоджена їх діяльність, яка базується на об'єктивно існуючих необхідних взаємних зв'язках та спрямована на ефективну протидію організованій злочинності.

Отже, ні про системність законодавства, ні про системність органів кримінальної юстиції, ні про узгоджену діяльність правоохоронних органів, уповноважених протидіяти організованій злочинності, на сьогодні не йдеться. Науковець В. М. Киричко навіть вводить у науковий вжиток ідею про існування «законодавчого вірусу у системі Кримінального кодексу України» як «певний законодавчий припис, який після його включення до КК, взаємодіючи з іншими елементами системи КК, визначає у змісті кримінально-правової норми узаконену можливість безпідставного порушення прав людини при її застосуванні на практиці»⁸. Така ідея має сенс, і не лише на тлі пандемії коронавірусної хвороби (COVID-19). Проявом такого законодавчого вірусу є зміни, внесені до КК України Законом «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за злочини, вчинені злочинною спільнотою», які не узгоджуються з іншими нормами та чинною кримінально-правовою термінологією, суперечать системній будові кримінального права, не відповідають правилам української мови⁹. Внесення до КК аморфних понять на кшталт злочинних спільнот та осіб з підвищеним злочинним впливом, «ворів у законі» тощо не здатне забезпечити притягнен-

ня до відповідальності лідерів організованої злочинності (організаторів, керівників) чи загалом підвищити ефективність протидії організованим формам злочинності. Доречно зауважити, що розробники нового КК України відмовляються від впровадження поняття «злочинна спільнота» у термінологію нового кодексу (не міститься воно ні серед форм співучасті у кримінальному правопорушенні у Загальній частині, ні в Особливій частині). Станом на 24.12.2021 р. у проєкті КК України до форм співучасті віднесено прості групи, організовані групи, злочинні організації, терористичні групи. Стаття 2.2.4 містить ознаки складу злочину, які підвищують тяжкість злочину на два ступені: вчинення злочину в складі організованої групи¹⁰.

У контексті дослідження сучасних особливостей організованої злочинності слід приділити увагу проблемі кримінально-правової кваліфікації діяльності учасників транснаціональних злочинних організацій, які заподіюють шкоду національним інтересам України (так званих «ДНР» і «ЛНР»). За офіційною кваліфікацією переважної більшості судових вироків ці злочинні організації є терористичними. Наведу лише один вирок з-поміж багатьох інших: «відповідно до ст. 1 Закону України від 20.03.2003 р. № 638-IV «Про боротьбу з тероризмом» «ДНР» є терористичною організацією, що здійснює цілеспрямовану суспільно небезпечну діяльність. Отже, оскільки у складі організації «ДНР» діяли і продовжують діяти незаконні збройні формування, якими вчиняються вказані терористичні акти, її діяльність є терористичною, а сама організація «ДНР» є терористичною організацією. Крім того, так звана «Донецька народна республіка» за своєю суттю є терористичною організацією і не має жодних ознак, притаманних державі. До того ж, вказане «утворення» не визнається як держава ані Україною, ані будь-якими іншими державами або міжнародними організаціями¹¹.

Мета діяльності таких терористичних організацій у судових вироках, як правило, зазначена у такій спосіб – це насильницька зміна та повалення конституційного ладу, захоплення державної влади в Україні, а також зміна меж території і державного кордону України. Така мета не охоплюється законодавчим визначенням мети терористичної діяльності, що зумовлює постановку питання про обґрунтованість визнання так званих «ДНР» і «ЛНР» саме терористичними організаціями.

У Стратегії боротьби з організованою злочинністю, схваленій розпорядженням Кабінету Міністрів України 16.09.2020 р. (далі – Стратегія), наголошено, що організована злочинність є інструментом, який використовується спецслужбами іноземних держав для дестабілізації ситуації в Україні та завдання шкоди національній безпеці¹². І якщо російську агресію відносять до зовнішніх умов виникнення сепаратизму в Україні, то до внутрішніх умов – *проникнення організованої злочинності* в урядові інституції, мовне питання, економічна нестабільність у державі, невдоволення державною владою, практично відсутність інформаційної політики, спрямованої на підтримання національної самобутності українського народу тощо (курсив мій. – О. К.)¹³

Окрім того, слід згадати й про діяльність незаконного сепаратистсько-терористичного угруповання (Бессарабська Народна Республіка), яке намагалося в насильницький спосіб відокремити Бессарабію від території України (у планах сепаратистів був підрив двох мостів для унеможливлення опору України та введення військ з Гагаузії і Придністров'я)¹⁴. Тому науковці звертаються до проблеми антидержавного екстремізму, істотною ознакою якого є його спрямованість на зміну (повалення) влади шляхом використання для цього насильства або погрози насильством¹⁵. Така злочинна діяльність іманентно є організованою. Науковці розуміють під антидержавним екстремізмом збройну діяльність, яка має системний, *організований*, масштабний характер і спрямована на державну владу з *метою зміни основ конституційного ладу держави або порушення її цілісності з використанням насильства або погрози насильством*¹⁶.

Екстремізм – це діяльність об'єднань громадян, інших організацій, посадових осіб і громадян, спрямована на насильницьку зміну конституційного ладу України, насильницьке захоплення влади або насильницьке утримання влади, порушення суверенітету та територіальної цілісності України, організацію незаконних збройних формувань, розпалювання міжетнічної, расової або релігійної ворожнечі, а також публічні заклики до вчинення в політичних цілях протиправних діянь¹⁷. У переважній більшості судових вироків зазначається саме така мета створення та діяльності злочинних організацій «ДНР» і «ЛНР».

Прикро, що за 8 років вітчизняний законодавець так і не вирішив проблему ефективності протидії діяльності транснаціональних злочинних організацій, які заподіюють шкоду не лише громадській, а й національній безпеці України, зокрема в частині порушення суверенітету та територіальної цілісності. Нагального вирішення вимагає проблема нормативного визначення злочинних організацій (за підходом судової практики), мета створення яких полягає у заподіянні шкоди основам національної безпеки України, та реалізація якої здійснюється за безпосередньої участі і за допомогою представників іноземної держави. Очевидно, що, попри кваліфікацію дій винних осіб як учасників терористичних організацій, мета їх діяльності інша. Тому й відсутня уніфікована кваліфікація у судових рішеннях, хоча й переважає саме ст. 258-3 КК України (участь у терористичній організації чи сприяння її діяльності).

Неодноразово ставилось питання про те, що з врахуванням особливостей діяльності терористичних організацій в умовах зовнішньої агресії проти України необхідно розробити відповідний склад злочину у розділі I Особливої частини КК України «Злочини проти основ національної безпеки України», в якому передбачити відповідальність за організацію та участь у злочинній організації, яка має на меті заподіяння шкоди основам національної безпеки України¹⁸. Цього досі не відбулося, і автори проєкту КК України наразі теж не пропонують вирішення цієї проблеми.

Чинний з 1993 р. Закон України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» (далі – Закон) не відповідає ні теорії, ні практиці протидії сучасній організованій злочинності. Постійні зміни до цього Закону не покращують його якість, адже не є системними, не враховують змін ні до кримінального законодавства, ні до регулятивного, ні глобалізаційних процесів та їх впливу на організовану злочинність. Наприклад, у ст. 2 Закону міститься така утопічна мета боротьби з організованою злочинністю, як її ліквідація. На жаль, і у вищезгаданій Стратегії пропонується удосконалення нормативно-правового забезпечення боротьби з цим видом злочинності здійснювати шляхом: внесення змін до *Закону України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю»* з урахуванням практики його застосування та необхідності подальшого вдосконалення, зокрема, щодо оптимізації системи спеціально утворених державних органів для боротьби з організованою злочинністю, порядку взаємодії та координації державних органів, що беруть участь у боротьбі з організованою злочинністю, інформаційно-аналітичного забезпечення, форм і методів боротьби з організованими злочинними угрупованнями. Нагальними вважаю розробку і прийняття нового Закону, який має врегулювати протидію організованим формам злочинності в Україні. Такий Закон повинен базуватися на основі чинного законодавства України, враховувати сучасний стан і тенденції розвитку організованої злочинності у світі (її транснаціоналізацію та симбіоз із корупцією), а також вітчизняну специфіку злочинних організацій, діяльність яких все більше набуває форм тероризму, екстремізму, сепаратизму та колабораціонізму¹⁹. Специфіку останнього суспільно небезпечного явища досліджує С. О. Письменський, який зазначає: кримінально-правового характеру з усією очевидністю набувають такі форми співпраці з окупантом, які пов'язані із входженням громадянина України до складу організованих ним воєнізованих підрозділів або пособництвом їх діяльності²⁰; у випадку входження громадянина України до складу організованих незаконних воєнізованих підрозділів або пособництва їх діяльності питання про відповідальність вирішується засобами чинного кримінального законодавства. Водночас українське законодавство, як і кримінальне законодавство європейських країн, не містить прямих згадок про колабораціонізм як підставу для настання відповідного виду відповідальності²¹. Вікіпедія до методів гібридної війни відносить, зокрема, підтримку сепаратизму та тероризму аж до актів державного тероризму; побудову псевдодержавних утворень як гібридного ідеал-проекту державотворення; сприяння створенню нерегулярних збройних формувань (повстанців, партизанів та ін.) та їх оснащення. Отже, організована злочинність в Україні під впливом глобалізаційних процесів та воєнної агресії трансформується у транснаціональну, поширюється на такі сфери кримінально-протиправної діяльності, як тероризм (у т. ч. державний), сепаратизм, екстремізм (у т. ч. антидержавний), колабораціонізм тощо.

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок. Таким чином, сучасні особливості організованої злочинності в Україні полягають у тому, що фактор глобалізації, з одного боку, та військової агресії проти нашої держави – з другого, зумовлюють набуття організованих форм такими вкрай небезпечними явищами, як тероризм, екстремізм, сепаратизм, колабораціонізм. Загалом на сьогоднішні в умовах незахищеності кордонів України транснаціональний характер слід розглядати як конститутивну ознаку організованої злочинності. До першочергових заходів протидії транснаціональній організованій злочинності слід віднести прийняття закону, який би став належним підґрунтям для створення ефективної системи протидії організованим формам злочинності в Україні, у тому числі забезпечення системності законодавства та діяльності органів кримінальної юстиції, а також правоохоронних органів, уповноважених здійснювати таку протидію.

1. Golovkin B., Marysyuk K. Foreign experience in countering (preventing) organized crime in the financial system: special law enforcement bodies and strategic priorities. *Baltic journal of economic studies*. 2019. Vol. 5, Iss. 3. P. 25–36. URL: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2019-5-3-25-36> 2. Вознюк А. Протидія організованої злочинності в Україні: перспективи удосконалення кримінального законодавства. *Вісник Пенітенціарної асоціації України*. 2020. № 1 (11). С. 191. С. 176–194. <https://doi.org/https://doi.org/10.34015/2523-4552.2020.1.18>. URL: <https://visnykpau.com/index.php/journal/article/view/399> 3. Колодяжний М. Г. Запобігання злочинності в умовах глобалізації. *Кримінальне право в умовах глобалізації суспільних процесів: традиції та новації*: матеріали міжнар. наук.-практ. круглого столу (Харків, 15 трав. 2020 р.). Харків: Право, 2020. С. 190. 4. Концепція державної політики у сфері боротьби з організованою злочинністю, схвалена Указом Президента України від 21 жовтня 2011 року №1000/2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1000/2011#> (дата звернення. 13.01.2022) 5. Мокляк В. В. Протидія терористичній діяльності в Україні: монограф. Харків: Юрайт, 2021. С. 10. 6. Cherniavskiy S. S., Golovkin B. N., Chornous Y. M., Bodnar V. Y., Zhuk, I. V. International cooperation in the field of fighting crime: directions, levels and forms of realization. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory*. Issues. 2019. Vol. 22, Issue 3. P. 1–11. URL: <https://www.abacademies.org/articles/international-cooperation-in-the-field-of-fighting-crime-directions-levels-and-forms-of-realization-8346.html> 7. Костенко О. М. Концептуальні основи підвищення ефективності кримінальної юстиції в Україні. *Проблеми підвищення ефективності кримінальної юстиції України*: колективна монографія Київ: Ліра-К, 2021. С. 36. 8. Киричко В. М. Про захист системи Кримінального кодексу України від законодавчого вірусу, спричиненого процесами глобалізації та іншими факторами. *Кримінальне право в умовах глобалізації суспільних процесів: традиції та новації*: матеріали міжнар. наук.-практ. круглого столу (Харків, 15 трав. 2020 р.). Харків: Право, 2020. С. 170. 9. Кваша О. О. Вдосконалення законодавства у сфері протидії організованим формам злочинності: ілюзії та реальність. *Правова держава*. Вип. 32. Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2021. С. 394–403. 10. Текст проекту нового Кримінального кодексу України: <https://newcriminalcode.org.ua/criminal-code> (дата звернення. 11.01.2022) 11. Вирок Куйбишевського районного суду Запорізької області від 15 листопада 2017 р. Справа № 319/85/17 / Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov>

ua/Review/70280831 **12.** Про схвалення Стратегії боротьби з організованою злочинністю: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1126-2020-%D1%80#Text> (дата звернення 13.01.2022). **13.** Беркій Т. М. Криминологічна характеристика та попередження сепаратизму в Україні: дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2021. С. 91. **14.** Стиранка М. Б. Кримінально-правова характеристика сепаратизму в Україні: дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2020. С. 91. **15.** Оргинський В. Л. Антидержавний екстремізм: кримінально-правові аспекти. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки.* 2015. № 825. С. 4. **16.** Павлинов А. В. Антигосударственный экстремизм: уголовно-правовые и криминологические аспекты. Москва: Юрлитинформ, 2008. 408 с. // Бабій А. Ю. Кримінально-правова протидія екстремізму в Україні: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2021. С. 56–57. **17.** Велика українська криминологічна енциклопедія. У 2 т. Т. 1: А–Л / редкол. В. В. Сокурєнко. Харків: Факт, 2021. С. 384. **18.** Кваша О. О., Криворучко І. О. Терористична організація як форма співучасті. *Судова апеляція.* 2018. № 2 (51). С. 35. **19.** Кваша О. О. Злочинні організації в умовах глобалізації та «гібридної війни» в Україні. *Криминологічна теорія і практика: досвід, проблеми сьогодення та шляхи їх вирішення: матеріали міжвідом. наук.-практ. круглого столу* (Київ, 04 лист. 2021 р.). Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2021. С. 62. **20.** Письменський Є. О. Колабораціонізм як суспільно-політичне явище в Україні (кримінально-правові аспекти): наук. нарис. Северодонецьк, 2020. С. 68. **21.** Письменський Є. О. Колабораціонізм у сучасній Україні як кримінально-правова проблема. *Право України.* 2020. № 12. С. 116–128. URL: https://pravoua.com.ua/ua/store/pravoukr/pravo_2020_12/pravo_2020_12_s8/

References

1. Golovkin B., Marysyuk K. Foreign experience in countering (preventing) organized crime in the financial system: special law enforcement bodies and strategic priorities. *Baltic journal of economic studies.* 2019. Vol. 5, Iss. 3. P. 25–36. URL: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2019-5-3-25-36> **2.** Vozniuk A. Protydiia orhanizovaniy zlochyynnosti v Ukraini: perspektyvy udoskonalennia kryminalnoho zakonodavstva. *Visnyk Penitentsiarnoi asotsiatsii Ukrainy.* 2020. № 1 (11). S. 191. S. 176–194. <https://doi.org/https://doi.org/10.34015/2523-4552.2020.1.18>. URL: <https://visnykpau.com/index.php/journal/article/view/399> [ukr]. **3.** Kolodiaznyi M. H. Zapobihannia zlochyynnosti v umovakh hlobalizatsii. *Kryminalne pravo v umovakh hlobalizatsii suspilnykh protsesiv: tradytsii ta novatsii: materialy mizhnar. nauk.-prakt. kruhloho stolu, m. Kharkiv, 15 trav. 2020 r. Kharkiv: Pravo, 2020. S. 190* [ukr]. **4.** Kontseptsiia derzhavnoi polityky u sferi borotby z orhanizovanoiu zlochyynnistiu, shkvalena Ukazom Prezydenta Ukrainy vid 21 zhovtnia 2011 roku №1000/2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1000/2011#> (data zvernennia. 13.01.2022) [ukr]. **5.** Mokliak V. V. Protydiia terorystychnii diialnosti v Ukraini. Monohraf. Kharkiv: Yurait, 2021. S. 10 [ukr]. **6.** Cherniavskiy S. S., Golovkin B. N., Chornous Y. M., Bodnar V. Y., Zhuk, I. V. International cooperation in the field of fighting crime: directions, levels and forms of realization. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory.* Issues. 2019. Vol. 22, Issue 3. P. 1–11. URL: <https://www.abacademies.org/articles/international-cooperation-in-the-field-of-fighting-crime-directions-levels-and-forms-of-realization-8346.html> **7.** Kostenko O. M. Kontseptualni osnovy pidvyshchennia efektyvnosti kryminalnoi yustytysii v Ukraini. *Problemy pidvyshchennia efektyvnosti kryminalnoi yustytysii Ukrainy: kolektyvna monohrafiia* Kyiv: Vydavnytstvo Lira-K, 2021. S. 36 [ukr]. **8.** Kyrychko V. M. Pro zakhyt systemy Kryminalnoho kodeksu Ukrainy vid zakonodavchoho virusu,

sprychynenoho protsesamy hlobalizatsii ta inshymy faktoramy. *Kryminalne pravo v umovakh hlobalizatsii suspilnykh protsesiv: tradytsii ta novatsii*: materialy mizhnar. nauk.-prakt. kruhloho stolu, m. Kharkiv, 15 trav. 2020 r. Kharkiv : Pravo, 2020. S. 170 [ukr].

9. Kvasha O. O. Vdoskonalennia zakonodavstva u sferi protydii orhanizovanykh formam zlochynosti: iliuzii ta realnist. *Pravova derzhava*. Vyp. 32. K.: In-t derzhavy i prava im. V. M. Koretskoho NAN Ukrainy, 2021. S. 394-403 [ukr].

10. Tekst proiektu novoho Kryminalnogo kodeksu Ukrainy: [https://newcriminalcode.org.ua/criminal-code\(data zvernennia. 11.01.2022\)](https://newcriminalcode.org.ua/criminal-code(data%20zvernennia.%2011.01.2022)) [ukr].

11. Vyrok Kuibyshevskoho raionnogo sudu Zaporizkoi oblasti vid 15 lystopada 2017 r. Sprava № 319/85/17 / Yedynyi derzhavnyi reistr sudovyykh rishen. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/70280831> [ukr].

12. Pro skhvalennia Stratehii borotby z orhanizovanoi zlochynnistiu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1126-2020-%D1%80#Text> data zvernennia 13.01.2022) [ukr].

13. Berkii T. M. Kryminolohichna kharakterystyka ta poperedzhennia separatyzmu v Ukraini: dys. kand. yuryd. nauk. Lviv, 2021. S. 91 [ukr].

14. Styranka M. B. Kryminalno-pravova kharakterystyka separatyzmu v Ukraini: dys. kand. yuryd. nauk. Lviv, 2020. S. 91 [ukr].

15. Ortynskyi V. L. Antyderzhavnyi ekstremizm: kryminalno-pravovi aspekty. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika»*. Yurydychni nauky. 2015. № 825. S. 4 [ukr].

16. Pavlynov A. V. Antyhosudarstvennyi ekstremizm: uholovno-pravovyye y krymynolohicheskye aspekty. Moskva: Yurlytynform, 2008. 408 s. // Babii A.Iu. Kryminalno-pravova protydii ekstremizmu v Ukraini: dys. kand. yuryd. nauk. Kyiv, 2021. S. 56-57 [ukr].

17. Velyka ukrainska kryminolohichna entsyklopediia. U 2 t. T. 1: A–L / redkol. V.V. Sokurenko. Kharkiv: Fakt, 2021. S. 384 [ukr].

18. Kvasha O. O., Kryvoruchko I. O. Terorystychna orhanizatsiia yak forma spivuchasti. *Sudova apeliatsiia*. 2018. № 2 (51). S. 35 [ukr].

19. Kvasha O. O. Zlochynni orhanizatsii v umovakh hlobalizatsii ta «hibrydnoi viiny» v Ukraini. *Kryminolohichna teoriia i praktyka: dosvid, problemy sohodennia ta shliakhy yikh vyrishennia*: materialy mizhvvidom. nauk.-prakt. kruhloho stolu (Kyiv, 04 lyst. 2021 r.). Kyiv: Nats. akad. vnutr. sprav, 2021. S. 62 [ukr].

20. Pysmenskyi Ye. O. Kolaboratsionizm yak suspilno-politychne yavyshe v Ukraini (kryminalno-pravovi aspekty): nauk. narys. Sievierodonetsk, 2020. S. 68 [ukr].

21. Pysmenskyi Ye. O. Kolaboratsionizm u suchasni Ukraini yak kryminalno-pravova problema. *Pravo Ukrainy*. 2020. № 12. S. 116–128. URL: https://pravoua.com.ua/ua/store/pravoukr/pravo_2020_12/pravo_2020_12_s8/ [ukr].

Kvasha Oksana. Organized crime in Ukraine: factors of globalization and military aggression

Introduction. *The effectiveness of combating the most dangerous manifestations of organized crime is complicated not only by Russia's military aggression against Ukraine, the annexation of Crimea, the loss of control over part of the territory in eastern Ukraine, uncontrolled arms trafficking, and so on. Such contradictions are significantly hampered by the inconsistency of criminal and regulatory legislation, the obsolescence of many regulations. In addition to these national features of the development of organized crime, there are objective world realities associated with globalization, ie the process of global economic, political and cultural integration. Positive globalization processes do not offset the negative consequences of this process, as there are large-scale threats to the security of most countries, including extremism, international terrorism, transnational organized crime and more.*

The aim of the article. *The purpose of this scientific article is to determine the impact of globalization and military aggression against Ukraine on the development of organized crime.*

Results. *Organized crime in Ukraine under the influence of globalization processes and military aggression is transformed into transnational, extends to such areas of criminal activity as terrorism (including state), separatism, extremism (including anti-state), collaborationism, etc.*

Conclusions. *Priority measures to combat transnational organized crime include the adoption of a law that would provide a good basis for creating an effective system for combating organized crime in Ukraine, including ensuring the system of legislation and activities of criminal justice bodies and law enforcement agencies authorized to carry out such counteraction.*

Key words: *organized crime, globalization, military aggression, hybrid war, counteraction, systemic, transnational character.*